Ի. ՏԱՐՈՒ ԹԻՒ 1300 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՄԱՅԻՍ 1888 — (Ն. Տ.) 16 ՄԱՅԻՍ 1888 — 5 ՐԱՄԱԶԱՆ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ.
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ՐԱՆՈՒՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արժէք	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Դուռս առաց » եւ անդրկան թղթատարով տարեկան » »	240
Դուռս առաց համար եւ անդրկան թղթատարով վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան Ֆրանկ	56
» » վեցամսեայ » »	28

Դուռս ղրկուած յրագրոց համար, գնագրի ծախքը նոյնքան է որքան որ գիրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չորուբիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4 ՄԱՅԻՍ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

1889ի ֆրանսական մեծ Արուեստահանդիսին նախաշաւիղ նշանները քիչ քիչ կերեւին. Որովհետեւ այս Արուեստահանդէս կը կազմակերպուի ի յիշատակ 1789ի ֆրանսական մեծ Յեղափոխութեան, որ Պաստիլի բերդին կամ պետական բաղաքական բանտին ժողովրդեան կողմէ գրաւմամբ սկսաւ, ի Փարիզ՝ երբեւ Արուեստահանդէսի չենքերուն կցորդ հաստատութիւն՝ Պաստիլի բերդին մէկ նմանութիւնն յօրինուած է, անցեալ դարուն յատուկ երեւոյթներով չրջապատեալ. Մարիս 9ին այս չենքի մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ Նախարարաց, Խորհրդարանի անդամոց և փարիզեան ընկերութեան երեւելեաց. Վարչապետ Պ. Ֆլոքէ ճառ մը արտասանելով, ըսաւ. «Եթէ արուեստ սքանչելի ճշդութեամբ մը վերահաստատած է հին Պաստիլը, ո՛չ որ երբէք բանական զօրութիւն պիտի ունենայ ազատ Ֆրանսայի մէջ վերահաստատելու համար այն բանտ որ կործանեցաւ 1789ին. Մեք հակառակ ենք ամէն հին դրութեանց վերահաստատման. Չենք ուզեր վերականգնել բան մը զոր մեր հարք կործանած են. Անոնք տապալեցին տան և հինգ դարերու կուռքերն. և ո՛չ որ ի մեզ տրամադիր է խոնարհիլ տան և հինգ օրուան կուռքերու առջեւ.» Պուլանժէականութեան դէմ այս կծու և քաջայայտ ակնարկութիւն չերմապէս ծափահարեցաւ.

Ցանկարծ թնդանօթ մը արձակեցաւ.— Պաստիլի նմանութիւնը կատարեալ ընելու համար, «բանտարկեալ» մը փախաւ բերդէն. Մարդ մը տեսնուեցաւ որ աչտարակի մը պարիսպներէն վար կը սողսկէր. Բերդապահ զինուոր մը նշան կ'առնու սպաննելու համար փախստականն, և գնտակը կը վրիպի. Փախստականը կը հասնի Պաստիլի ստորոտը գտնուած և անցեալ դարու ոճով յօրինուած տուներուն տանեաց վրայ. Հանդիսականք կոկորդալիր ըբբիկ մը կը բառնան տեսնելով մերենական գործիքն որով վար իջեցուցեր էին փախստականն, որ եւս առաւել կը խնդացնէ հասարակութիւնն, երբ՝ իբր թէ իւր վրայ արձակուող գնտակէն դերձ մնալու համար՝ կ'ապաստանի... լուսանկարչի գործիքի մը ետեւ.

—Զօր. Պուլանժէի քարոզած սկզբունքներն եւս քան զեւս կ'ահարեկեն ամէն չափաւոր տարրերն. Իւր Դէրմանական Աշխատ անուն գրքին յառաջաբանին մէջ, զոր արդէն յիշեցինք, Պուլանժէ ի մէջ այլոց սա գաղափարը կը յայտնէ թէ Ֆրանսայի պէս հանրավարական երկրի մը մէջ, ուր բանակն ազգն իսկ է, լուին և կրաւորական հընազանդութեան աւելի կարեւոր դեր մը կրնայ ունենալ բանակը. Պէտք է որ բանակն եւս երկրին քաղաքական ուղղութեան վրայ իւր կարծիքն յայտնէ. —Այս սկզբունքը եթէ ընդունուի Ֆրանսական բանակին կողմէ, կրնայ ուղղապէս ի կորուստ տանիլ զՖրանսա. Ֆրանսա ցարդ իւր համեմատական հանդարտութիւն կը պարտէր իւր բանակին քաղաքականութենէ մեկուսի կենալուն. Բայց եթէ անգամ մը զինուորական տարրը ձայն ունենայ հանրային գործոց մէջ, կոյր հնազանդութեան հետ կարգապահութիւնն ալ կը դադրի, և բանակն անմիջապէս կը կազմալուծուի ներքին երկպառակութեամբը. զի չի կրնար պահանջուիլ որ ամէն ապայք և ամէն զինուորք բաղաքական խնդրոց վրայ միևնոյն կարծիքն ունենան. Ամէն երկրի մէջ՝ ո՛րչափ եւս ազատական, հասարակային ապահովութեան և բանակին զօրութեան գլխաւոր միջոց համարուած է զինուորական տարրէն պահանջել կոյր հնազանդութիւն երկրին օրինաւոր իշխանութեանց ամէն որոշման. իսկ Զօր. Պուլանժէ, ինքն իսկ ըմբոստ զօրական մը, յըմբոստութիւն հրաւիրելով բանակն, իւր փառասիրութեան գործիք կ'ուզէ ընել զայն.

—Կարծես թէ չէզոքացնելու համար Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Քարնոյի գաւառային պտոյտին թոյլատրած ընտիր տպաւորութիւնն, որ հանրապետական դատին նպաստաւոր էր բոլորովին, Զօր. Պուլանժէ սկսած է պտոյտ մը զինք ընտրող գաւառներուն մէջ, ուր ի հարկէ լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ. Այս առթիւ կը բանախօսէ, բողոքելով Երեսփոխանութեան ամբաստութեան, անզօրութեան և անձողովրդականութեան դէմ, և մերժելով իրեն վերագրուած փառասէր դիտաւորութիւն. Իւր կուսակիցը կը յուսան այս և սոյն կարգի միջոցներով վառ պահել հասարակաց հոգածութիւնն իրենց թեկնածուին վրայ, մինչեւ 1889ի երեսփոխանական ընտրութիւնները, յորժամ ամէն գաւառի մէջ միանգամայն ընտրելի առաջարկելով զՊուլանժէ, բովանդակ ֆրանսացի ժողովրդեան ընտրութեան պիտի ներկայացնեն զնա.

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼՔ

Պերլինէ կը հեռագրուի առ Սրանդոր.

«Անգլ. դեսպան Սըր Ուիլիըմ Հուայդի և Վեհ. Սուլթանին վերջին տեսակցութիւնը դիւանագիտական ակմբոց մէջ ընդհանուր ուշադրութեան առարկայ է. կը կարծուի թէ այս տեսակցութեան շնորհիւ վերցած են Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ ծագած դժուարութիւնը. Կ'իմանամ թէ այս առթիւ գերման դեսպանն իւր անգլիացի պաշտօնակցին հետ բորոտվին համաձայն գործած է. Պ. Ռատովիձ ըսեր է Վեհ. Սուլթանին թէ չորս Տէրութիւնք՝ Անգլիա, Աւստրիա, Իտալիա և Գերմանիա, ամէն ջանք ըրած են ու կ'ըրեն պահպանելու համար Պալքանաց մէջ խաղաղութիւնն, ուր եթէ անկարգութիւնք ծագին, Թուրքիոյ թշնամիք եւեթ կրնան օգտուիլ. Այս դէպք իւր կարեւորութիւն ունի, իբրեւ նոր ապացոյց ընտիր յարաբերութեանց ի մէջ դաշնակից կառավարութեանց և Անգլիոյ. Այս յարաբերութիւնը եւս քան զեւս մտերմական հանդամանք առին Վիքտորիա Թագուհւոյն ի Պերլին այցելութենէն և Պիզմարք Իշխանին հետ տեսակցութենէն ի վեր. Բայց յիշեալ չորս Տէրութեանց համերաշխութիւնը Ռուսիոյ դէմ կամ ուրիշ Տէրութեան մը դէմ ուղղեալ թշնամական ցոյց մը չէ.»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Անգլիա, թէեւ Մանչի ծովէն, Ովկէանոսէն և Հիւսիսային ծովէն շրջապատեալ, բաւական ապահով չի համարիր ինքզինք. Թշնամեաց արշաւանքէ կը վախնայ. Հաւատի չէ թէ իւր նաւատորմ կրնայ անվրէպ պաշտպանել իւր բոլոր ծովեզերք. Որովհետեւ անգլիական բանակն ալ, եւրոպեան բանակներու հետ բաղդատմամբ, անհամեմատ տկար է թէ՛ զօրաց թուոյն, թէ շարժմանց արագութեան, թէ հեծելազօրաց և թէ հրետանւորաց կողմէ, Անգլիա կը վախնայ թէ, նաւատորմին մէկ պարտութենէն յետոյ, բանակն անկարող պիտի լինի պաշտպանելու Տէրութեան մայրաքաղաքն, Լոնտոն, որ բոլորովին անպաշտպան վիճակի մէջ է, ինչպէս նաեւ իւր մեծամեծ նաւարանք և առեւտրական նաւահանգիստք. Այս վտանգաց վրայ մերթ ընդ մերթ ուշադրութիւն կը հրաւիրեն ձեռնհաս անձինք. Անցեալները Սըր Չարլզ Տիլք չատ յոռետես նկարագիր մը կընէր Անգլիոյ զինուորական զօրութեան և կազմակերպութեան. Անգլ. բանակին սպարապետ և Թագուհւոյն ազգական Ռէմպրիճի Դուքսն ալ յայտարարեց յատուկ յանձնախմբի մը առջեւ թէ Ծայրագոյն կերպիւ առնուազն 18,000 զօրք պէտք է աւելցնել նոյն իսկ Անգլիոյ պաշտպանութեան յատկացեալ զօրաց թուոյն վրայ, ապա թէ ոչ ինք պատասխանատու չի կրնար լինել. Զօրավար Լորտ Ուոլսլի ևս հրապարակաւ ցաւ յայտնեց որ բաղաքական կուսակցութիւնք արժան եղած հոգածութեան առարկայ չեն ըներ բանակին բաղմակարօտ վիճակն. Այս ամէն յոռետես քննադատութիւնք վերջապէս լրագրութեան և կառավարութեան ուշադրութիւնք դարձուցին Անգլիոյ զինուորական պաշտպանութեան միջոցներուն վրայ.

Զօր. Հօրնպի Նէյդինգ Սէնիւրէ հանդիսին մէջ ցոյց տուաւ այս օրերս որ եթէ Մանչի ծովուն մէջ Անգլիա նաւային պարտութիւն մը կրէ, Լոնտոն, իւր բաղաքական մեծ կարեւորութեամբ հանդերձ անձնատուր պիտի լինի յարձակող առաջին զօրագնդերուն. Զօր. Հօրնպի չի պահանջեր որ Լոնտոն մնայուն բերդերով և պարիսպներով չրջապատուի. Կառաջարկէ միայն որ Լոնտոնի և չրջակայից կամաւոր զօրքերով Լոնտոնի պաշտպան յատուկ զօրաբանակ մը կազմուի, որ վարժուի չուտով կանգնելու հողային ամրութիւններ կանխաւ նշանակեալ ռազմային կէտերուն վրայ, և զանոնք պաշտպանելու. Այս կերպիւ, երբ վտանգ մը ծագի, Լոնտոնի պաշտպանութիւնը դիւրաւ կրնայ կազմակերպուիլ, առանց այժմէն մեծամեծ ծախքեր ընելու.

Կառավարութիւնն երեսփ. Ժողովոյն մատոյց զինուորական ծրագիր մը, որով իրաւունք ունենալ կը խնդրէ վրատանգի պահուն ի զէն կոչելու ո՛չ միայն կանոնաւոր բանակն և անոր պահեստներն, այլ և ա՛յն կամաւորներ, որք զինուորական ծառայութեան մէջ կը մտնեն, նոյն իսկ Անգլիոյ հողին վրայ յարձակում մ'եղած ատեն ի պատերազմ դիմելու պայմանաւ. Արդի կամաւորներէն նոր օրէնքին տրամադրութեանց պիտի ենթարկեն անոնք միայն որք հաւանութիւն տան, բայց նոր կամաւորք անխտիր ենթակայ պիտի լինին նոր օրէնքին պահանջման. Այս կերպիւ, երբ Անգլիոյ ապահովութիւնն ի վտանգի թուի, Տէրութիւնը 600,000 զօրք զէնքի տակ կոչել կարող պիտի լինի.

Ցայտնի է թէ ամէն երկրի մէջ զինուորական ծառայութիւնը կամ արեան տուրքը պարտաւորիչ է. Անգլիոյ մէջ միայն կամաւոր է. Անգլիոյ թէ՛ կանոնաւոր բանակն և թէ պահեստները կը կազմուին կամաւոր զինուորներով. Բայց եւրոպեան բանակներն ա՛նպակսի ահռելի ծաւալում ու զօրութիւն ստանալու վրայ են, եւրոպեան նաւատորմերն եւս անգլիականին դէմ մրցելու կարող վիճակի մէջ դնելու համար ա՛ինչպէս մեծ զոհողութիւնք կը լինին, որ կը թուի թէ, իրենց բուռն դժկամակութեան հակառակ, Անգլիացիք օր մը պիտի հարկադրին զինուորական ծառայութիւնը պարտաւորիչ ընելու. Անգլ. բանակին 600,000 հոգւոյ հասնիլը մեծ բան մը չէ. բայց այս իսկ քայլ մը կրնայ համարուիլ դէպ ի զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւն.

Ռուսմանիոյ մէջ թէեւ գիւղացւոց չարժումը դադրեցաւ, Կառավարութիւնն անհանգիստ է և հողագործական նոր խռովութիւններէ կը վախնայ. Զինուորական նախահոգ միջոցներ ձեռք առաւ. Պուքրէշի չրջակայք մանաւանդ շատ հոգ կը պատճառեն. Հեծելազօրաց և հետեւակազօրաց պահակախմբեր դրուած են շատ մը գիւղերու մէջ. Կառավարութիւնը կը բեկանէ այն քաղաքային եւ գիւղային խորհուրդներն որոց ընթացքը կասկածելի կը համարի.

—Պուքրէշի ռուս դեսպան Պ. Հիդրովո իւր Կառավարութեան հաղորդեց ռուսման լրագրաց ոմանց կողմէ իւր անձին դէմ ուղղեալ քննադատութիւններն, և այս լրաթերաց դէմ դատ բանալու արտօնութիւն խնդրեց. Անշուշտ յոյժ շահեկան կը լինէր եթէ ռուսական ազատ դատարանաց առջեւ դատուէին ռուս դեսպանն և իւր մեքենայութիւնները նշանակող ռուսական լրագրագրաց. Բայց այնպիսի բան տեսնելիք չունինք. Պ. Հիդրովո պիտի հռչակէ թէ ինք դատ բանալու արտօնութիւն խնդրեց, բայց իւր կառավարութիւն զլացաւ, և գործն հոն վերջ պիտի դտնէ.

—Ինչպէս Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները կը մերժեն չինացի գաղթականներն, Աւստրալիոյ անգլիական գաղթականութիւնք ևս սկսած են արգելիչ տնօրինութիւններ ձեռք առնուլ իրենց մէջ հետզհետէ աճող չինացի գործաւորաց և գաղթականաց դէմ. Չինացի ցեղն, իւր ածան աշխատութեամբ, իւր կծծի ապրուստով, իւր կեղտոտ կենցաղավարութեամբ, գրեթէ ամենուրեք կը հալածէ անգլո-սաքսոն ցեղն, որ իւր ընդաբոյս ազատական ձգտմանց հակառակ, բռնի միջոցներով կ'ուզէ ազատել «դեղին ցեղին» մրցումէն.

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Միացեալ Նահանգաց Երուսաղեմի Նախորդ հիւպատոսը, Պ. Նակիպ Ճոզէֆ Արպլի,—(ընկեր Դամասկոսցի, որ Ամերիկայի մէջ կրթուած և ամերիկեան հպատակութիւն ընդունած է.)—ամերիկեան լրագրաց մէջ իւր հայացքը կը հրատարակէ արեւելեան գործերու վրայ. Պոլտիմոր Ամերիկեան լրագրոյն մէջ հրատարակուած տեղեկութեանց նայելով, Պ. Արպլի կ'ըսէ թէ «Ամերիկայի ազդեցութիւնն ևս քան զևս կը զօրանայ Արեւելս». Կը յարէ թէ «Ուայիկդրնի օսմանեան դեսպան Մավրոնի պէյ, որդի Վեհ. Սուլթանին «թժշկին, և Նորիկեան (Մկրտիչ) է«ֆենտի, բարտուղար դեսպանատան, «Թուրքիոյ լաւագոյն ներկայացուցիչ«ներն են. Օսմ. Կառավարութեան «տրամադրութեան ներքև գտնուող «կարողագոյն պաշտօնատարներն են «այս երկուքն ալ, և շատ բան պիտի «ընեն Թուրքիոյ և Ամերիկայի միջեւ «յարաբերութիւնները մտերմացնելու «և աճեցնելու համար. Իսկ Արեւելից «մէջ Ամերիկայի լաւագոյն ներկայա«ցուցիչն է Պ. Էրհարտ Պէսինկը, հիւ«պատոսն ի Պէրութ, որ ուրիշ ամէն «հիւպատոսէ աւելի օգտարարապէս կ'աշ«խատի Թուրքիոյ և Ամերիկայի մի«ջեւ յարաբերութիւններ հաստատե«լու համար. Նորա ի Պէրութ երթա«լէն ի վեր Պէրութի և Ամերիկայի մի«ջեւ վաճառականութիւնն եռա«պատկեցաւ. Ապտ-իլ-Համիտ Կայսրը «Թուրքիոյ Վեհապետաց մէջ ամենէն «լուսամիտն է.... Միսիոնարք մէկ «Մահմետական իսկ ի քրիստոնէութիւն «դարձնելու չեն յաջողած, բայց շատ Քրիս«տոնեաներ մահմետականութիւն ըն«դունած են. Սուրիոյ մէջ կաթոլիկ«ներն և մանաւանդ Ճիզուիդք զո«ւրեղ են.»

Պ. Արպլի ուրիշ լեզուներ կը խօսի, յօրս արաբերէն թուրքերէն, անգլերէն, գերմաներէն ֆրանսերէն և... հին եբրայերէն. Կ'ըսէ թէ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ ինք էր միակ Քրիստոնեան որ եբրայերէն կրնայ խօսիլ. «Իւր հիւպատոսական պաշտօնէն հրաժարած է, վաճառականութեամբ պարապելու համար, գլխաւորապէս արեւելեան վաճառականութեամբ. Շատ մը ամերիկեան վաճառականք իրենց ընդարձակ արեւելեան ապրանքներն Անգլիացւոց և Ֆրանսացւոց ձեռամբ կը գնեն, և հետեւապէս սուղ կը վճարեն. Արեւելից հետ առեւտրական ուղղակի յարաբերութեանց հաստատումը մեծապէս օգտակար պիտի լինի ամերիկեան վաճառականութեան. Ի Պէրութ և Սուրիոյ ուրիշ կողմերն յօրինուած գեղեցիկ մետաքսեղէնք Ֆրանսացւոց ձեռամբ Մարսելիա կը ղրկուին, և անտի կ'երթան յԱմերիկա. Բայց Ամերիկա չգանուած մետաքս կ'ընդունի ուղղապէս Թէհրանէ Սեւ ծովու ճամբով. Պէրութ քաղաքը զարմանալի կերպիւ կ'աճի, կը մեծնայ և կը հարստանայ. 125,000 բնակիչ ունի և չորս հարիւր տարեկան. (Արդեօք տպագրական սխալ մը չկա՞ այս վերջին թուոյն մէջ.) Դամասկոս 250,000 բնակիչ ունի, և աշխարհը վրայ լաւագոյն մետաքսեղէնները կը շինէ, բոլորն ալ ձեռքով. Պ. Արպլի իւր հետ Ամերիկա տարած է այս մետաքսեղինաց գեղեցիկ հաւաքածոյ մը. Ամերիկեան մեքենայք ընտիր կերպասուց յօրինման համար և գլխաւորապէս հոգագործական մեքենայք կրնան շատ ծախուիլ Սուրիոյ մէջ. Երուսաղէմ 60,000 բնակիչ ունի, և կ'ապրի շնորհիւ ուխտաւորաց և ճամբորդաց, և համբրիչներու և ձիթենւոյ փայտէն ուրիշ նիւթերու յօրինմամբ.»

Իտալիոյ ամերիկեան քաղաքականութեան վերաբերեալ վիճաբանութեան մէջ, ի պատասխան մի քանի երեսփոխանաց որք Մասուալի Թաղումը կը պահանջէին, Նախարարապետ Պ. Քրիսպի բացարձակապէս յայտարարեց թէ Կառավարութիւնը բնաւ դիտում չունի թաղուլ զՄասուա.

—Ռուսիոյ Կայսրը Ս. Անանի պատուանշանին ասպետի կարգը ղրկեց Ֆըրանսացի երեւելի վիպասան Պ. Ալֆոնս Տօտէի.

—Վիլհէլմ Կայսր կտակաւ պատուիրած էր անմիջապէս Ռուսիոյ Կայսեր վերադարձնել Ս. Գէորգայ և Վլատիմիրի պատուանշանները, զորս ժամանակաւ ընդունած էր Ռուսիայէն. Հանգուցեալն այս յանձնարարութիւնը կ'ընէր ի նշան մեծ յարգանաց զորս կը տածէր այս պատուանշանաց համար. Այս օրերս Փեդերսպուրկի գերման դեսպանը Զարին վերադարձուց յիշեալ պատուանշանները. Այս առթիւ Փեդերսպուրկի պաշտօնական լրագիրը կը գրէ թէ Զարը շատ զգածուեցաւ Գերմանիոյ հանգուցեալ Կայսեր Ռուսիոյ նկատմամբ տածած համակրութենէն.

—Եւրոպեան մեծ Տէրութիւնը ըստուար նաւախմբեր կը ղրկեն ի Պարէլոնա, ի պատիւ Արուեստահանդիսին, որ պիտի բացուի Նախագահութեամբ Քրիսպինէ Խնամակալ-Թագուհւոյն. Որովհետեւ ֆրանսական նաւատորմը սո-

---

—(13)—

ԹՕՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

Բայց շահը փառքէն առաջ, եւ շահատէր կալուածատէրը փառքէ աւելի շա՛հ կրնար ակնկալել պէյէն, իրեն փեսայ ընդունելով զնա։ Եօթանասուն հազար ոսկի արժող ագարակի մը դատ ունէր որ ութ տարիէ ի վեր անորոշ կը մնար, եւ պէյը շատ բան կրնար ընել դատին յաղողութեան համար։ Երկրի մը չափ ընդարձակ ագարակի մը տէր եղած էր Ցակոբ էֆէնտին Զմիւռնիոյ խորերն, որոյ վրայ իւր սեփականութեան իրաւունքները վըտանգի ենթարկուած էին վրանաքնակ Դրացի ցեղէ մը որ օր մը յանկարծ եկած էր բռնութեամբ հաստատուիլ այդ հողերուն վրայ, քանդելով ամէն բան ագարակին մէջ եւ յայտարարելով—ու չէր գիտցուած թէ իրաւա՞մբ—թէ այդ հողերն իրմէ ժամանակին խարդաւանօք յափշտակուած էին։ ուրեմն որքան կարեւոր էր դատն, այնքան կասկածելի էր, եւ ստուգիւ պէյը մեծապէս կրնար նպաստել անոր յաջողելոյ, կամ դեթ Ցակոբ էֆէնտիին հանդուսն էր այդ։ «Ա՛խ, ի՞նչպէս կըրնա սիրտդ օտարականի մը բանալ», կ'ըսէր, ինք որ դատին վերաբերեալ այնքան մեծ գաղտնիքներ ունէր, եւ մինչեւ որ պէյն իր փեսայն չը դառնար, կրնա՞ր զայնս վստահիլ անոր, օտարականի մը։ Չէ, չը պիտի մտիրէր ուրեմն Ցակոբ էֆէնտին իւր աղջիկը, մանաւանդ որ Հայկանոյշն ու Ելիզան կը մեծնային տակաւ եւ պէտք էր որ Զարուհին ամուսնանար։

Հայկանուշն ու Էլիզան—ինչպէս կ'ամուսնէին Ելիզան տան մէջ—երկուորեակ էին, տասն եւ մէկ դարուններ շնչած, փափկիկ թուշնոց պէս, անմեղ հրեշտակի նման, ունենալով իւրաքանչիւրը բարի սրտիկ մը ուր ծնողական, եղբայրական սէրէ տարբեր զգացումներու տեղ չկար, ու իրենց բոլոր միտքը գրաւուած էր իրենց վարժուհւոյն դասերով որոց վրայ դաշնակի դասատուն ալ կ'աւելցնէր իրենները։ բայց վարժուհիէն ու դաշնակի դասատուէն պակաս բաժին մը չունէր Ցակոբ էֆէնտին իւր աղջկանց դաստիարակութեան գործին մէջ, որում կը նպաստէր այն կերպով ինչպէս ինք կ'ըմբռնէր։ հազիւ թէ փրանսերէն ոտանաւոր մը, հատուած մը գոց սորված էին՝ Ցակոբ էֆէնտին կը կոչէր զանոնք իւր քով ու կ'ուսուցանէր անոնց աղօթքներ։ եւ ի՜նչ վսեմ հակապատկեր մ'էր տեսնել Հայկանուշն ու Էլիզան, որք ծիծաղկոտ արտասանելէ յետոյ չաբաթու սրափտ «մեն չէռ բաբա»ն իւրեանց վարժուհւոյն առջեւ՝ կուդային թոթովել երկուքն ալ գոգեշունչ «Պահապան ամենայնի»ն իւրեանց ալեւոր հօրն առաջ։ եւ դարձեալ քանի՛ խորհրդաւոր էր տեսնել—մեծ պահոց երեկոյները մանաւանդ—որ Նահապետեան քուրիկները դաշնակի սեղանէն ելնելով, ուր դասատուն Մէնտելսոնի գերբնային նուագին զմայլանաց տակ թոռած էր զիրենք, կ'երթային շարուիլ իւրեանց աղօթասէր հօր ալ ու ձախ կողմն եւ խառնել իւրեանց մեղմանոյշ ձայնին իրենց հօր անզօր բայց սրտառուչ ձայնին, մրմնջելու երգելու համար մաբերան «Սուրբ Աստուած»ը նո՛յնքան հոգեգրաւ։

Ը.

—Դուն ըսէ, Անդրանիկ աղա, կը վայլէ՞ որ Աստղիկ, այսօր-վաղը նշանուղ աղջիկ մը, ուրիշի տուն երեկոյթի երթայ առանց իւր մօր, եւ օտար երիտասարդներու թեւէք մտնայ պարէ։ կը վայլէ՞, Անդրանիկ աղա, դուն ըսէ։

Այսպէս կը պատասխանէր վարժապետին կինն իւր ամուսնոյն որ պաղ արեամբ եկած էր իրեն պատմել թէ «խօսք տուած էր էֆէնտին աղջկան» որ Աստղիկը չաբաթ գիշեր իրենց տունը երեկոյթի տանի։ Բայց վարժապետն իւր պաղարիւնը չը կրցաւ պահել երբ Սուրբիկ հանցամ, որ իւր բոլոր կենաց մէջ անմեղուն համակերպութիւն մը ունեցած էր իւր ամէն արարքներուն, մեղմիւ կը դանդատէր իրմէ եւ կը յանդիմանէր զինքն հարցնելով իրեն թէ կը վայլէ՞ որ Աստղիկ երեկոյթի երթար եւ համարձակելով իրեն ըսել դեռ թէ «սա երիտ մարդիկ ինա՛ ընտանեկան գործերէ չեն հասկնար։» Տեղի կար ուրեմն որ վարժապետը կորսնցուներ իւր պաղարիւնն եւ յինքն կոչելով իւր բոլոր պերճախօսական կարողութիւնն, ըսէր թէ իւր կինն ալ մարդու վիճակէ չէր հասկնար. թէ կարելի՞ էր որ մերժէր էֆէնտիին աղջկան այդ հրաւէրն որ այնքան պատուաբեր էր իրենց համար. մինթէ էֆէնտիին աղջիկն Աստղիկին դպրոցական ընկերուհին եղած չէ՞ր, մինթէ ծանօթ տուն մը չէ՞ր համարուեր Նահապետեանց տունը, քանի որ ինք դասատու ընդունուած էր հոն եւ Աստղիկն ալ տան աղջկան մտերիմն էր. մինչեւ ե՞րբ այդպէս խաւարեալ պիտի մնար իւր կինն. ի՞նչ հարկ կար որ ամէն տեղ անպատճառ մայրն աղջկան ընկերանար եւ ոչ հայրն. մինթէ կա՞թ պիտի տար ինք որպէս զի չը կարենար բաժնուիլ իւր զուգիէն. և նշանուութեան օրը կրելու համար չինուելիք շրջազգեստը մինթէ չէ՞ր կրնար այդ երեկոյթին հագնիլ Աստղիկ. մինթէ, մինթէ, մինթէ... Գալով այն կէտին թէ Գարեգին «ի՞նչ կ'անցուներ մտքէն», ինչպէս կ'ըսէր իւր կինն—եւ բան էր զայդ Սուրբիկ հանցամը,—ինք յանձն կառնուր որ երթար նախ Գարեգինին կամքն առնուր եւ յետոյ Աստղիկն երեկոյթի տանէր։ Իւր կողմանէ պերճախօս վարժապետն այսպէս պատասխանեց ուրեմն իւր կնոջ, ու համոզուեցաւ Սուրբիկ հանցամը, մինչեւ համոզուած էր։ Իսկ Աստղիկ որ այնքան հեռաբերութեամբ ունկնդրած էր իւր ծնողաց այս խօսակցութեան, կանացի սիմնաբէր ընդդդումմ մը մտեալ կը հրմուէր մտածելով որ «նշանուութեան շրջազգեստ մը պիտի ունենար զոր Նահապետեանց երեկոյթին մէջ պիտի կրէր,» ինչպէս կ'ըսէր հայրն, ու գրաւեալ էր այլ եւս իւր զարդերու մտածմամբ։ Ինչ գեղեցիկ գաղափար մը կար միտքս եւ մտացայ. գաղափարներուս շղթայն խզեցիք, կը գոչէր Անդրանիկ վարժապետ, մինչ հազիւ չորս ուռուցիկ տողեր կրցած էր միմեանց կցել։

Թ.

Որքան ալ պարզ ըլլար Աստղիկի շրջազգեստն, հինգ-վեց ոսկւոյ գումարի մը կարօտ էր. վարժապետը թէպէտ Գումգիւմուլ գրսի վարժարանէն իւր ունեցած պահանջից մէկ մասը զեղչել տալով գումար մը ստացած էր, սակայն այդ գումարն ինքնին չէր՝ հարիւր բաւած էր տնական մասը պակասից։ «Լ'հ, նշանուութ պիտի ըլլար ու վաղը աչքի լրսի պիտի գայիս ամէնքը, կ'ըսէր Սուրբիկ հանցամ, պէտք չէ՞ր որ քանի մը ֆէռէ անոյշ ելիէին, ասկէ զատ վեց հատ ջրի գաւաթ սենրաժեշտ էր։ անխուսափելի ծախքեր էին ասոնք եւ ասոնց նմաններ ալ զորս վարժապետը չէր կրնար ընել առանց «ֆինիկի»ի հրատարակութեան ծախուց սահմանեալ գումարին մէջ խրատատ մը բանալու։ «ֆինիկի»ն ուրեմն անորոշ ժամանակի մը համար վակուեցաւ բանատեղծին փոշոտ դարանին մէջ, ուրիկ գուրս չը պիտի ելլէր իւր բուրուն, ու այսպէս բանատեղծը տեղի տուաւ հօրն առջեւ որ իւր զաւակին շրջազգեստն գինը վճարած էր իւր կնոջ։ ու զուարթ Բերա վարդին Սուրբիկ հանցամը եւ իւր աղջիկը։

ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ
(Շարունակելի)

վորականէն աւելի ստուար էր, այս մասին այլ ընդ այլոյ զրոյցներ ելան։ Բայց կը հաստատուի թէ Ֆրանսա պատիւ մը միայն կ'ուզէ ընել Սպանիոյ համակրելի Վեհապետուհւոյն։

—Կիրակնօրեայ աշխատութիւններն արգիլող գերմանական օրէնքը խոսիւ կը գործադրուի Օլմընպուրկի մեծ-դքսութեան մէջ, որ մայրաքաղաքին դատարանը միօրեայ բանտարկութեան կամ մէկ մարք տուգանքի դատապարտեց պատուաւոր դերձակ մը, զոր յանցաւոր գտած էր «ապրիլ 8ի կիրակին, պատարագի միջոցին, փողոցէ անցնելուն համար՝ . . . թեւին վրայ ունենալով տաբատ մը»։

—Նոյն իսկ Զուլցերիա իւր զինուորական ոյժերը վերակազմելու և աճեցնելու պէտքը կը զգայ։ Ըստ պաշտօնական նոր հրատարակութեան մը, զուլցերեան գործօն բանակը կը բաղկանայ 123,000 հոգիէ, 80,000 հոգւոյ պահեստով։ Նորակազմ պահեստն ալ կը պարունակէ 296,000 հոգի, յորոց 2,922ը ծառայած են գործօն բանակին մէջ իբրեւ սպայ, 5,652ն իբրեւ անպաշտօն սպայ վարժուած են զինուորական ծառայութեան, և 40,000ն ալ իբրեւ հասարակ զինուոր աւարտած են իրենց ծառայութեան պայմանաժամ, բայց՝ զինուորական նոր օրէնքին համեմատ՝ պատերազմական նախարարին տրամադրութեան ներքև կը մնան վերստին, ի հարկին ի զէն կոչուելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովն իւր պաշտօնավարութեան երկամեայ շրջանն աւարտած լինելով, նախընթաց օր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր մատոյց իւր հրաժարագիրն հանդերձ իւր երկամեայ պաշտօնավարութեան համարաւուութեան տեղեկագրով։

Ազգ. ժողովոյ Մայր Դիւանին կողմէ առ Բաղաքական ժողովն ուղղեալ հրաւէրին համաձայն՝ կերդրոնի զանազան թաղերէն պակասեալ 29 երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու համար հարկ եղած հրահանգներն Ազգ. Պատրիարքարանէն այս օրերս պիտի յղուին որոշեալ թաղերուն։

Նմանապէս նոր ընտրութիւնք պիտի կատարուին երրորդ վիճակաւ դադարեալ կեդրոնական 15 երեսփոխանաց տեղ։

Կրօնական ժողովը՝ տեղեկանալով որ Զարսանճաքի Բերրի գիւղի Տ. Արիստակես քահանան իւր եկեղեցական կոչման դէմ զեղծումներ կը գործէ, Քարբերդի առաջնորդական Դեր. տեղապահին յանձնարարած էր քննել խնդիրը։ Արդ, ըստ տեղեկագրութեան Քարբերդի առաջնորդական Դեր. տեղապահին, ժողովը քահանայագործութենէ արգիլելց այդ քահանան և որոշեց վանք մը դրկել զնա ապաշխարութեան համար։

Հռոմէական ազգանոց Պատրիարքարանի առաժամեայ Վարչական Խորհուրդը կազմուած է հետեւեալ կերպիւ։

Վսեմ. Միքայէլ	էֆ.	Բորթուգալեան
» Պետրոս	»	Գուլումճեան
Մնեկ	պէյ	Մրսրլեան
Յովհաննէս	էֆ.	Սագրզեան
Սարգիս	պէյ	Տիւզեան
Տր. Յովսէփ	էֆ.	Նուրիճեան
Մեծ. Կոմիտաս	»	Բէքզէեան
» Կարապետ	»	Գարագաշեան
» Մանուկ	»	Մանուէլեան
» Յակոբ	»	Թընկրեան
» Տր. Անտոն	պէյ	Սարբեան
» Զենոբ	էֆ.	Էլմասեան

Գարակէօմրիւկի եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ ամեն տարուան սովորութեան նման, վաղը հինգշաբթի, 5 մայիս, Դեր. Փիլիպպոս եպիսկոպոս հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ։

Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ Արժ. Յովսէփ Ծ. վարդապետ Այվազեան վաղն առաւօտ, ժամ 3ին, յատկապէս կանանց համար Պատարագ պիտի մատուցանէ ի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին Ղալաթիոյ։

Հրատարակուեցաւ Խիկարի ապրիլի ամսաթերթին հետեւեալ բովանդակութեամբ։

Քաղաքավարութեան ընտանիք. — Առանին տեսարաններ. — Թղթակցութիւն Խէլբի. — Առակ. — Զատիկ. — Հակահասուներանց հաշտութիւնը Հասունեանց հետ. — Հնչման խնդիրը. — Մեր հաչիւը. — Բանագողութիւնք Մոգէկի. — Խուլք հոգւոյս. — Թղթատար Խէլբի։

Երրորդ երեսին մէջ կը հրատարակենք Գատրգիւղի քարոզչէ Արժ. Եղիշէ վարդապետ Այվազեանի կողմէ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան ուղղեալ գրութիւն մը այր հրատարակութիւնը խնդրուած է մեզմէ։

Հրատարակեցաւ ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑի ութերորդ տետրն հետեւեալ բովանդակութեամբ։

Մայիսի օր մ է. — Մարկեդիա Եւերսոնի. — Պարթոլտիի արձանը. — Ցիշատակ մը. — Նկարահանելուկ. — Կուկուն. — Առողջապահութիւն. — Հանառօտ տեղագրութիւն Երուսաղէմի. — Գիտական զրոյցներ. — Մարգարտեայ զարդը. — Ընդիրբ Բաբաբանի։ — Հանելուկք։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԻՇԱՄԱՏԵԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ԳՐԵՑ

ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՔԱՌԱՄԵԱՑ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

(1883 ՅՈՒՆՎԱՐ 1—1886 ԴԵԿՏԵՄԲ. 31)

Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն ի լոյս ընծայեց սոյն երկու հրատարակութիւններ։

Քառամեայ Տեղեկագիրն իւր տեսակին մէջ յոյժ շահեկան է։ պարունակած վիճակագրական և այլ մանրամասնութեամբք, որովք կը պատկերացնէ ազգային այս մեծ Հաստատութեան վերջին չորս տարիներու վիճակն և արդի կացութիւնն, որ ամեն Հայու համար իրաւամբ հետաքրքրական է։

Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին Պատմութիւնն ալ ազգային կէս դարու կենաց նկարագիրն մ'է, յորում՝ մեծաւ մասամբ անտիպ ալբիւրներէ քաղեալ՝ բովանդակուած է Հայոց ազգին բարեգործական մեծագոյն Հաստատութեան պատմութիւնն, ի սկզբանէ մինչեւ 1883։

Այն երկու հրատարակութիւնք ի միասին կը վաճառին ի Նպաստ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին, Հոգաբարձութեան գրասենեակը, Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-խան, միջնայարկ թիւ 48, 49, 50։ Ամեն գրավաճառաց քով կը գտնուին։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան Ընիքը չկրող օրինակներն անվաւեր են։ 1722

ՆՈՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Մրիմիրանի աստիճան և երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տուեցաւ Եղիպտացի բրէնս Հալիմ փաշայի որդւոյ Սայիտ և Ռպպաս պէյերու։

Սանիյէ Միւթէմարը աստիճան՝ Ատանայի Նահանգին հեռագրատան և թղթատարատան առաջին տնօրէն Պէտրի էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ նոյն նահանգին եվտական երկրորդ քննիչ Բիֆաթ էֆէնտիի, Բիսի գայմագամ Մահմուտ պէյի, Ատանայի Իտարէի ժողովոյ անդամ Մուսթաֆա էֆէնտիի, նոյն ժողովոյ անդամ ու կաթոլիկ հասարակութեան երեւելիներէն Ֆէթուլլահ էֆէնտիի և նոյն ժողովոյ առաջին քարտուղար Ալի Բիզա էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տուեցաւ Ատանայի Նահանգին ոստիկանաց հրամանատար Շահին փաշայի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ատանայի Նահանգին 72րդ կիսաբաժնի հրամանատար Նաճի փաշայի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ նոյն նահանգին 96րդ գնդին գնդապետ Շէմսէտտին պէյի և մէճթուպճի Սիւլէյման Ֆայգ էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն նահանգին միւֆթի Մէհմէտ Սաադ էֆէնտիի, թղթակցութեանց քարտուղար Զաքիր էֆէնտիի և ոստիկանաց թապուրաղասը Հիւսնի էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն նահանգի Բէյթիի տնօրէն Վանլիթ էֆէնտիի և օգնականին Մէհմէտ Սաադ պէյի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ատանայի երեւելիներէն Օրագլբեան Յակոբ էֆէնտիի։

Պ. ՏԸ ԲԱՏՈՎԻՋԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա երէկ գերմանական դեսպանատունը գնաց և ողջերթ մաղթեց դեսպան Պ. տը Բատովիձի որ արձակուրդով Եւրոպա ուղեւորեցաւ երէկ։ Խարիճիյէի թարգման Միքայէլ էֆէնտի ևս շրջենաւ զրկուեցաւ, ուր յուզարկ գնացած էին դեսպանական մարմնոյն ներկայացուցիչք և բազմաթիւ բարձրաստիճան անձինք։

Պ. տը Բատովիձ Դերմանիոյ Հայտէլբերկի Չերմուկները պիտի երթայ և վեց շաբաթէն մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Դատարանաց կազմակերպութեան օրինաց 49րդ յօդուածին վրայ յաւելուած մը եղած է որ վաւերացած է կայս. Իրատէով։ Ըստ այդ յաւելուածի, եթէ վճռաբեկ ատեանը մէկ տարուան մէջ չնչէ կէսն այն վճռագրոց որք նախնական և վերաքննիչ ատեաններու կողմէ տրուած են եւ որոց վճռաբեկ ատենի մէջ քննուիլը խնդրուած է աղերսագրով, յանձամամ վճռաբեկ ատենի նախագահը պաշտօնագիր մ'ուղղելով Դատական նախարարութեան պիտի խնդրէ բարեհորոգուին այն դատարանին որ մէկ տարուան մէջ տրուած վճռագրոց կէսը չնչուած է։ Դատական նախարարութիւնն ևս ըստ օրինի բարձրագոյն հրամանի դիմելով պիտի փոխէ այդ դատարանի նախագահն ու անդամները։

—Կառավարական պաշտօնէից դատաստանի ենթարկուելուն վերաբերեալ օրինաց վրայ նոր յաւելուած մը եղած է որ վաւերացած է կայս. Իրատէով։ Ըստ այդ յաւելուածի մի միայն կայս. Իրատէով դատաստանի պիտի ենթարկուին գաւառակաց այն գայմագամք որոց մասին կատարուած նախնական քննութիւններէ հարկ տեսնուած է դատաստանի ենթարկել այդ գայմագամներն իրենց պաշտօնավարութեան առթիւ։

ԿՐԷՏԷ

Կրէտէի Վէճրան լրագիրն հետեւեալը կ'պատմէ։

Կրէտէի կուսակալութեան հրամանաւ, 400 ոստիկանք ճանբայ հանուած էին երթալ ձերբակալելու համար կարգ մը մարդասպաններ և ագարակաց վարձակալք որք, իրենց հարկը չվճարելու համար, Սաքօս գիւղն ապաստանած էին ի Բիտօնիա։ Ոստիկանք գիւղը պաշարեցին, սակայն բնակիչք ոճրագործներուն և Դ-ուրէէշներուն պաշտպան կանգնելով, զինուեցան և բուռն ընդդիմութիւն մ'ըրին ոստիկանաց։ Կառավարութիւնը զայս իմանալով, հակահրաման զրկեց որպէս զի ցաւալի հետեւանաց առիթ չտրուի։ Ասոր վրայ դաշնագիր մը կնքուեցաւ տեղական իշխանութեան և վարձակալաց միջեւ, այս վերջինաց տրոց վճարման մասին։»

ՊՈՒԼԿԵՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԸ

Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ֆերտինանտ իշխանն այս երկուշաբթի օր Ռուսճուք ժամաներ է, եռանդագին ընդունելութիւն մը գտնելով ժողովրդէն։ Նոյն համակրանքն արտայայտուեր են վառնայէն մինչեւ անդ, ճանբուն վրայ ամենուրեք։ Ն. Բարձրութիւն երէկ յատուկ շոգենաւով Սիլիսդրէ ուղեւորեր է ուստից Շիշդովա և Լօվ-Բայանքա պիտի երթայ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Սդամպուլի մէջ կը կարդանք.

Վերջերս կը լսէինք թէ Աթէնքի կառավարութիւնն ո'չ միայն բանիւ, այլ և այլ գործով ցոյց կուտայ իւր բարեկամութիւնն հանդէպ Թուրքիոյ։ Աւասիկ այդ զգացմանց մէկ նոր ապացոյցը զոր կը կարդանք. Աթէնքի ԱէրօՊէյ լրագրոյն մէջ.—«Հելլէնական իշխանութիւնք վերջերս եօթն հոգի ձերբակալած էին որք Մակեդոնիոյ մէջ ամեն կերպ չարիք և ասպատակութիւն ի գործ դնելէ յետոյ, ապաստան մը որոնած էին հելլենական հողին վրայ։ Հարցաքննիչ դատաւորը, Պ. Մանէսիս, թէպէտ պէտք ունէր թուրքիաբնակ անձանց վկայութիւնը քաղել, կրցաւ փութով աւարտել քննութիւնը, և չորս աւազակք մեր օրէն պիտի դատուին ոճրագատ ատենին առջեւ։ Այս առթիւ Ցունաստանի դատական իշխանութիւնք գովելի գործունէութիւն մը ցոյց տուին, դրացի պետութիւնն ազատելով ահռելի աւազակախումբէ մը, զան զի վերոյիշեալ անձինք գլխաւոր անդամք էին զինեալ աւազակախմբի մը, տասն-հինգ հոգիէ բաղկացեալ, որք ահ ու սարսափ կը սփռէին Մակեդոնիոյ մէջ։ Ընդհակառակն, Պիտոլիայի (Մանաստիրի) դատական իշխանութիւնք որոց դիմած էր Աթէնքի դատարանն՝ արտաքին գործոց նախարարութեան միջոցաւ գլխաւոր վկայից վկայութիւնը բաղելու համար, բացորոշապէս մերժեցին իրենց ազակցութիւնը։ Ձերբակալելոց մին, Իրօգրադ Թօրպա, ատենօր անդամ էր տասն-մէկ աւազակներէ բաղկացեալ խումբի մը որ ժամանակաւ գերի բռնեց և փրկանք պահանջեց Պ. Նիքօլա Կէպէլիէն, Դուրպինի գիւղէն որ 3 ժամ հեռաւորութիւն ունի Եանէայէն։»

Հակառակ այս և ուրիշ բացորոշ իրողութեանց, Մակեդոնիոյ մէջ և այլ կողմեր կը գտնուին տակաւին եւրոպական լրագրաց թղթակիցներ որք կ'ենթադրեն թէ հելլենական կառավարութիւնն ոյժ կուտայ աւազակաց և կը վարձատրէ զանս ի Թուրքիա։

Մանաւանդ կը հեռագրեն թէ Ֆիլիսուբայի երեք յոյն երեւելիք որք տեղական իշխանութեանց հրամանաւ բանտարկուած էին, քաղաքական դաւաճանութեամբ ամբաստանուած դոլով, արձակուեր են, վասն զի ո'չ մէկ ոճիր կամ յանցանք հաստատուեր է անոնց վրայ։ Որ կարծուի թէ միւս բանտարկեալք ևս ազատ պիտի թողուին։

* * *

Աթէնքէն առնուած մասնաւոր լրոց նայելով, կ'ըսէ Մանիէօ, Մանաստիրի հելլէն հիւպատոս Պ. Բանուրիայի միջադէպը փակուեր է այն բացատրութեանց վրայ զոր փոխանակեր են Աթէնքի օսմ. դեսպանատունն ու հելլէն նախարարութիւնը մէկ կողմէն և Բ. Դուռը միւս կողմէն։ Հետեւաբար Պ. Բանուրիա արտօնուեր է իւր պաշտօնի գլուխն անցնիլ վերստին։

ՌՈՒՍ ՀԻԻՊԱՏՈՍՔ

Ռուս կառավարութիւնը Ս. Վլատիմիր պատուանշանի Գ. աստիճանը շնորհած է Սելանիկի ընդհ. հիւպատոս Պ. Եասդրէպոֆի, Ս. Անդրէի Բ. աստիճանը՝ Երուսաղեմի հիւպատոս Պ. Տիմիդրի Պուլսարոֆի, Ս. Ստանիսլաւի Գ. աստիճանը՝ Սելանիկի հիւպատոսարանին քարտուղար-թարգման Պ. Նիքօլա Տէմէրիքի, մայրաքաղաքիս ռուս դեսպանատան օգնական քարտուղար Պ. Սմիրնոֆի, Կարնոյ հիւպատոսարանի քարտուղար-թարգման Պ. Նիքօլա Քրէսպրաժէնսքիի և Երուսաղեմայ հիւպատոսարանի քարտուղար թարգման Պ. Ալէքսի Պէլիայէֆի։

Իսկ աստիճանի բարձրացում ունեցեր են մայրաքաղաքիս ռուս դեսպանատան երրորդ թարգման Պ. Եագոպլէֆ, հիւպատոսարանի երկրորդ թարգման Պ. Պրանդ ինչպէս նաև Պաղտատի հիւպատոսարանի քարտուղար-թարգման Պաուն Վիէդինօֆ Շիլ։

ՍԵԼԱՆԻԿ

Նկատելով որ երկաթուղեաց գծերու միացման պատճառաւ, այժմեանէն շատ աւելի բազմաթիւ առեւտրական նաւեր պիտի համախմբուին Սելանիկի նաւահանգստին մէջ, կայս. կառավարութիւնը կ'զբաղի այդ մասին պէտք եղած տնօրինութիւնները կանոնաւորել կանխաւ։ Այս նպատակաւ արտօնած է որ յիշեալ քաղաքի հիւպատոսներէն և նաւահանգստի գլխաւոր պաշտօնեայներէն յանձնախումբ մը զբաղի սոյն խնդրով։ Յանձնախումբը գործի ձեռնարկած է արդէն։

Թուրէ բոլորովին կը հերքէ այն զրոյցը թէ սեղանաւորաց արհեստապետ Թաշճեան Սարգիս էֆէնտի պաշտօնանկ եղած և թէ նմա յաջորդած է Մանէթօ էֆէնտի։

—Է. Զօրարանիկի նախորդ հրամանատար Ֆերիդ Հասան Խայրի փաշա Սանասէ ճամբայ ելած է մայրաքաղաքս գալու համար։

—Սուրբէլի Հիւսայնն այսօր մայրաքաղաքէս ճամբայ պիտի հանուի Աէրէ շոգենաւով։

Վեհ. Սուլթանն Իմիթազ պատուանշանի ոսկի շքագրամը շնորհած է Նուիրական կարաւանին տնօրէն Յուսուֆ Մուդրան էֆէնտիին Թրամուէյի գիծ մը շինել ի Դամասկոս։

—Մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատունն ուշադրութիւն դարձուցած է միջադէպի մը վրայ որ պատահած է Յ.Յվալզգ։ Բէյթի դէտերուն առաջարկութեամբ, տեղւոյն իշխանութիւնք կեցուցեր են հելլենական առագաստանաւ մը որուն վրայ կասկած կար թէ փախցուած ծխախոտ կը պարունակէ։ Կայս. կառավարութիւնը տեղեկութիւն պահանջեր է Այվալգէն ուր առագաստանաւը վար դրուած կը մնայ։

Եղեսիայէն կը գրեն մեզ։

«Բաղաքիս Թեմ Պիրէճիկ-Եփրատէ կը ծանուցանեն թէ անցեալներն անդ Հայ կին մը գրգռուելով նախընթաց գիշեր իւր ամուսնոյն զինք գանակոծելէն, և ձանձրացած իւր չքաւոր վիճակէն որ եւս քան զեւս անտանելի եղած էր՝ մ'նաւանդ յընթացս ներկայ անձկալից տարւոյ, առաւօտուն կանուխ քաղաքին առվերէն ընթացող Եփրատի հոսանքը կ'երթայ, եւ գլխու ծածկոյթովն ինքն իւր աչքը կապելով բերդին ետեւի կողմէն յուսահատաբար ինքզինք գետը կը նետէ և ջրամոյն կը լինի։»

—Երկէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Մանասդրրի տէրիթերտար Մուսթաֆա պէյ՝ Մանասդրէրէն, Լոյտի շոգենաւային ընկերութեան Պօրոյ տնօրէն Պ. Ֆ-ուրի՝ Սէլանիկէն եւ կայս. թիկնապահ Ֆէրիդ Մուզաֆֆէր փաշա Մուտանիայէն։

—Երէկ Վառնայի շոգենաւով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Վիէննայի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Սուպհի պէյ։

—Այս առաւօտ ի Բերա Ասմալը Մէհիա փողոցի անկիւնը փայտէն տուն մը այրեցաւ։ Հրդեհն սկսաւ տանը ներքեւ գրտնուած նպարավաճառի խանութէն։ Սպառելու եղարց լուսանկարչատունն, այր ետեւի կողմը կը գտնուէր այրած տունը, բաւական վնասուեցաւ։

—Միւրէթթէէն Սաադէի ուղղեալ նամակ մը մեծ գովեստիւք կ'խօսի տեղւոյն գայմագամ Յակոբ էֆէնտիի պաշտօնավարութեան վրայ թուելով նորա արդիւնաւոր գործերն։

ՏԵՍԱՐՔ

ՊԱՐԶ ԵՒ ՅԱՆՈԲԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆՔ

Փոխադրած են իրենց դրասենեակը Մէրթէպանի փողոց (Թիւնէլի քով), Թիւ 17, Այվազ խան։ 1718 5—6

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա, 4 մայիս

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈՒՆԱՆԱԿԱՐԳՈՒՑ

ամիս	Լիրայի վրայ (պանքային)	.....	111 5/8
3 »	» » (վճռական)	.....	111 1/4
»	Ռուբլի » (պանքային)	.....	22 70
»	» » (վճռական)	.....	22 77 1/2

Օսմանեան Յիշատակարան

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.	Աէրի Դ. կ.	15 31
Պօրսային գոցուէլէն վերջը	» »	15 31
Լիբրայի մէջ	» »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	» »	15 31
Բարձրագոյն գին	» »	15 31
Նուազագոյն »	» »	15 31
Կէս օրին	» »	15 31

ԻՍԹԱՓՈՒԼԶԻ ՏԱՔԻՆԻ

Երէկ երեկոյ	Գ. կ.	36 19
Այս առաւօտ	»	36 24
Կէս օր	»	36 22

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐՏԵՔԻ ԹԵՐԹԵՐ

Փոխառութիւն	1858)	Աէրի Դ. կ.	24 30
»	1862)		
»	1860)		
»	1863)	» »	14 25
»	1872)		
»	1865)		
»	1869)	» »	15 31
»	1873)		

ԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒՄԻՑ

Օսմանեան Բանկ	Ոսկի լ.	4 15
Գրէտիի յէներալ	Օսմ.	7 18
Պանք տը Գոնս	»	6 38
Սօս. Շանտ է վլէյօր	»	4 15
Թրամուէյ	»	410
ուսմէլի երկաթուղի	Ֆր.	40 5/8
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բամնեթուղի Լաբրիսմի	»	129

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	88 9
Անգլիական ոսկի	»	111 15
Բոլ Իմպերիալ	»	90 36
Գրիմից	»	51 20
Ռուպլի թղթադրամ	»	10 82
» արծաթ	»	74 10
Ֆիորին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 11
Վէնցնոց	»	103 15
Հինգնոց	»	103 15
Մէճարիք	»	101 20
Թասքիթ	»	12

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 15 մայիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ.	բանքայիտ		99 5/16
Օսմ.	»	Աէրի Դ. բացուեցաւ	14 1/3
»	»	» գոցուեցաւ	14 1/3
»	»	» Ա.	24
»	»	» Բ.	14 1/2
»	»	» Գ.	14
Օսմանեան 1871			82 3/4
Փոխառութիւն 1877			95 3/4
Պանք Օթոմանի			10 3/8
Իւուական փոխառ. 1873			94 1/4
Եգիպտական միացեալ (ընտիրքիթ)			79 3/8
» » առանձն. (բրիվիլէժիէ)			100 3/8
Տայրա Սանիէ			75 3/8
Օսմանիան (փոխառ. Բօշիյտ)			101 1/2
Հունգարական պարտատոմսերի 4 %			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 525

Վիէննա, 15 մայիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	— —
Օսմանեան երկաթուղի	20 20

Բարիզ, 15 մայիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Իրանական Լանթի 4 1/2 %	105 67 1/2
» » 3 %	82 50
Օսմանեան յօնօրիֆիք Աէրի Դ. բացուեցաւ	14 35
» » » գոցուեցաւ	14 37 1/2
» » » Բ.	14 40
» » » Գ.	14 40
Օսմանեան երկաթուղի	40 50
» Բէյթի բամնեթուղի	— —
Պանք Օթոմանի	520
Գրէտի Լիոնէ	582 50
» Ֆոնսիէ	1417 50
Բամնեսոմն Լիոնի	1240
Սուէզի ջրանցք	2166 25
Իւուական 5 % 1877 ի	100
Իտալական Լանթի	97 17 1/2
Սպանիական (արտաքին)	69 1/2
Եգիպտական միացեալ	402 50
Բրիօրիթէ թիւրք	398 75
5 % Հելլենական	364 37 1/2
Զէք Լոնտոնի վրայ	25 31

ԳԱՀԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱԵՆԹԱՊ, 15 ապրիլ

Կիլիկիոյ աթոռոյն երկու հողային խնդիրներէն կարեւորագոյնն է Գրեալ-գոյ արաշէտ կամ Թարտանիլա, որ սովորական անուամբ Լէնէ և կամ Զէյթուն ալ կ'ըսուի։ Կիլիկիոյ Բայասի արքեպիսկոպոսեան հիւսիսային կողմը, Միկերիական եղերաց մօտ, Հայոց ծոցի անկիւնը։ Արեւելքէն երկու ժամ և հիսիսէն մէկ ժամու ճամբայ տարածութիւն ունի։ Այս հողին սահմանն է, հարաւէն՝ Գարանլըք Գաֆա, Մէնարլըք և Գարգաֆլէ, արեւելքէն՝ Կէուլէկ և Տէլի Թուլլուռը, հիւսիսէն՝ Քիւրէ կէորկիլ և Զուլէյլէ, և արեւմուտքէն՝ Սարը մաղլաք։

Այս հողը, հիճրէթի 1266 թուին, հանգուցեալ Տ. Միքայէլ Կաթողիկոս գնած է կառավարութեան կողմէ գրուած աճուրդէ մը։ պաշտօնագրոց մէջ կը նշանակուի 20,000 տէօնիւմ, որոյ գինն է եղեր 1500 զրուշ։ Սոյն գործողութիւնը 1267 ըեպի իւլ էվվէլ 23 թուակիր մաղլուֆով, և յանուն Միքայէլ կաթողիկոսի և Գալատեան ցեղը անուն մի անձի, կը վաւերանայ ի պալտոնէ Ատանայի էյալէթէն, որ ըստ արդի բաժանման վիլայէթ է։

Ժամանակ մը վերջ, երբ այս գաւառները Խալեպի նոր կազմակերպութեամբ Գօզանեանց ձեռքէն կ'ազատին, կառավարական պաշտօնեայք, գուցէ օգուտ քաղելով Սսոյ Միաբանութեան անհոգութենէն, կերկոս Բ. Կաթողիկոսի վախճանման յաջորդող թափուր միջոցին կը նկատեն զայս արքունի հող։ Այսպէս ժամանակ մը բարի թողի մընալէ յետոյ 1299 իւլուլ 22 թիւ մաղլով մը Ամեն. Մկրտիչ Կաթողիկոսի փոխանորդ մը Բայասի դատարանին կը դիմէ պահանջելով զայն իբր վանքապատկան հող։ Թէև Տէֆթըրէն Խուշանի պաշտօնեան կը հերքէ այդ պահանջը, բայց վերջին թէ՛ Ատանա և թէ Պոլիս շարունակեալ դատավարութիւնը, թէև ոչ վերնականապէս, այլ մօտաւորապէս յոյս կուտայ թէ այս հողը պիտի ապահովի ի շնորհս արգասաբերութեան կայս. կառավարութեան։

Այս հողը այժմ, թէեւ տակաւին դատի տակ, կաթողիկոսի կողմէն գրաւեալ է գրեթէ, ուր նոր նոր երկրագործական աշխատութիւնք սկսած են։ Պէտք է գիտնալ որ եթէ խնամք տարուի ահագին գումար մը հասոյթ կ'ունենայ։ Լսեցի որ, անմշակ վիճակին մէջ իսկ, սոսկ իբր վարձք խաշնարածներէ, որոնք այս հողին արօտին մէջ կարածեն իրենց հօտերը, կարելի է ստանալ տարին 1000 ոսկի։

Իր կարեւորութեամբ Լէնէն յետոյ կուգայ Թըլլա, որ Սիսի հարաւային կողմն է 2 ժամ հեռի և Անաւարզայի մօտ։ Արդասաբեր, ջրալից և խիստ պատուական է այս հողն ալ որ թէև ոչ առաջուանին չափ ընդարձակ, այլ նոյնչափ յարգի է։ Հիմա այս հողը վանքին իշխանութեան տակ է, ուր մշակութիւն կը լինի ի հաշիւ Ս. Կաթողիկոսին։ Բայց Ատանայի կառավարութեան կողմէ դատ բացուած է, որով կը պահանջուի այս հողը իբր վերջէ՝ Բաֆարան օղլու անուն ընտանիքի կողմէն՝ որ Խալեպէն առաջ այս կողմերը իշխանութիւն կը վարէր։

Ցաւտնի է թէ քանի անհրաժեշտ է ապահովել փութով այս հողերը, որոց կորուստը անդարմանելի է Սիսի Աթոռին համար։ Մկրտիչ կաթողիկոսի համար գէթ այս յաջողութիւնը, մեծ բան մը պիտի ըլլայ։

—Կիլիկիոյ կաթողիկոսը 10 օրէ ի վեր հոս կը գտնուի, Հալէպէն վերադառնալով։ Զատկի տօնը հոս կը կատարէ։

—Անգործութիւնը և դրամական անօրինակ անձկութիւնը կը շարունակէ։ Հաղուագէպ է այս օրինակ նեղութիւն Անթիթապի համար։ Հայ հասարակութեան բարեպաշտական հանգանակութիւնը, որ արդարեւ մեծ գովեստից արժանի է, դժբաղդաբար խիստ փոքր է տիրող թշուառութեան դարման տանելու համար։ Ազգային վարժարանի մէջ բազմաթիւ են ուսանող մանկիկներ, որոնք օրերով և շաբաթներով կէս օրուան ճաշէ և գրքի, թղթի և գրչի նման իրեղէններէ զուրկ կը մնան։ Դարձեալ անձրեւներ անուատ տեղացին, բայց մարախի երկիղէն ու հունձի ժամանակին հեռաւորութիւնը չեն ներեր զգալապէս բարեփոխելու ժողովրդին վիճակը։

—Հալէպէն Մէարէֆի փաշէն եկած է։ Բաղաքիս կերդրոնը ընտիր տեղ մը որոշուած է վարժարան մը հիմնարկելու Իրաւունքէ։

—Ցաւտնի է որ կայս. կառավարութիւնը մասնաւոր հրամանագրերով բանիցս ազդարարած է գաւառական իշխանութեանց՝ արգելուլ օտար հպատակաց առանց արտօնութեան կրօնական և կրթական հաստատութիւններ։ Ֆրանչիսկեան բարերաք որք վեց տարիէ ի վեր հոս ալ հաստատուած են, քաղաքիս կարեւոր մեկ կողմը, Անդրեղեն անուն զրօսավայրի մը կից հոյակապ շէնք մը կառուցին պարտեզներով շրջապատեալ։ Այս շէնքը զոր ՀԱՏ կը կոչեն իրենք, թէ՛ եկեղեցի և

թէ վարժարան է, ուր կը յաճախեն 200ի մօտ սանունք մեծաւ մասամբ յուսաւորչական։ Այսպէս կեդր. իշխանութեան կամաց հակառակ համաձակ կերպով կը կատարեն իրենց գործերը։

Մի քանի շաբաթ յառաջ վախճանեալ հարսի մը դիակը, ամուսին Մարաշցի պատուաւոր հայ-կաթոլիկի մը, պատրուակով մը կը տանին իրենց վանքը, և երբ հայ-կաթոլիկ հոգևոր հովիւ Հ. Բերովբէ Տ. Պետրոսեան կը պահանջէ զայն, թաղման արարողութիւնը կատարելու, բաղդերայք կ'ընդդիմանան, առարկելով թէ վախճանեալը լաւ էր և թէ իրենց եկեղեցին կը յաճախէր։ Խնդիրը ծանր կերպարանք առաւ պահ մի, հայ-կաթոլիկ հասարակութիւնը, Հ. Բ. Տէր Պետրոսեանի, և քաղաքիս երեւելիներէ Մ. Քէնտիրճեան և Յ. Պոյաճեան էֆէնտիներու ծանօթ ազգասիրական զգացումներէն դրդեալ, արդար բողոքներով ընդդիմացաւ ֆրանչիսկեաններու դէմ։ Տեղական կառավարութիւնը, Հալէպի կուսակալը, ֆրանսական հիւպատոսը և այլ պաշտօնական և անպաշտօն անձինք խնդրոյն միջամտեցին, բայց վերջապէս տեղւոյս փոխ-հիւպատոսի և Հալէպի հիւպատոսի դիմումները նպաստաւոր եղան լատինաց, որոնք, հարսին դիակը վեց օր պահելէ յետոյ առօք փառօք թաղման հանդէս կատարեցին և միանգամայն յուղարկաւորութեան կարգով մը ղրկեցին զայն ի Մարաշ, ըստ վախճանաց հանգուցելոյն պարագայից։

Լատին կրօնաւորք ճշմարիտ Յիսուսեաններու արժանի յամառութեամբ և ապօրէն միջոցներով, որոց նպատակն անշուշտ ---ը է, յաջողեցան յաղթանակ տանել հայ-կաթոլիկներու վրայ։ Շատ դրամներ վատնուած են այս խնդրոյն համար, որ ոչինչ յարաբերութիւն ունի ուղղաբար հաւատքի և հոգւոց փրկութեան համար, զոր իբր դիմակ ունին միշտ այս վտանգաւոր թշնամիներն հայութեան։ Բազմաստարագիր հանրագիր մը պատրաստուեցաւ բողոքելով ասոնց դէմ որք առանց արտօնութեան եկեղեցական և կրթական գործեր կը կատարեն։ Քաղաքիս կաթոլիկ-հայերը շնորհաւորելու արժան է, որ իրենց ազգային իրաւանց, կրթութեան և լեզուին պաշտպան են միշտ սոցա ազգասպան ուղղութեան դէմ։

—Քաղաքիս գայմագամ Ապտիւլգատեր էֆէնտի Քիլիս տեղափոխուեցաւ, և Քիլիսի գայմագամ Սապրի էֆէնտի յԱյնթապ։ Եթէ արժան է հասարակութեան տարաձայնութիւն, այս պաշտօնափոխութիւն արդիւնքն է նախորդ գայմագամի և ֆրանչիսկեան հայրերու մէջ եղած վերոյիշեալ անհամաձայնութեան։

ԿԱԻԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նոր-Նախիջեւանից մեզ գրում են։ «Մեր հասարակութիւնը դեռ ևս գտնւում է այն սոսկալի սպանութեան տպաւորութեան տակ, որ կատարվեցաւ սրանից մի քանի օր առաջ այստեղի վանքում։ Դիշերը անյայտ չարագործները սպանում են վանահօրը՝ Ադամ վարդապետ Տէր-Նիկողոսեանին։ Սպանութիւնը կատարված է անասնանմիտ կերպով։ Չարագործները ուղղակի մորթել են ծերունի վարդապետին քնած ժամանակ։ Հանգիստ վրա և կողոպտել են սենեակը։ Լուր կայ, որ վարդապետը աւելի քան 1,000 ռուբլի փող է ունեցել սենեակում, և չարագործները այդ փողը գողանալու նպատակով էլ սպանել են վարդապետին։ Մինչև միջոցներ են ձեռք առնված չարագործներին գտնելու համար։ Ադամ վարդապետ Տէր-Նիկողոսեան աւելի քան 70 տարեկան էր, և ունի (նա աշխարհական եղած ժամանակ) մի բժիշկ որդի։ Լսում ենք որ ոստիկանութիւնը գտել է չարագործների մի քանի հետքերը։»

—Բագուից մեզ գրում են, որ Նորերում վտանգված հարուստ վաճառական Պողոս Սարգսեանի ամուսինը նուիրել է բարեգործական նպատակներով 7,000 ռուբլի։

—Մեզ գրում են Պետերբուրգից, որ գեներալ Աբազա դիտաւորութիւն ունի, եթէ իր հրատարակած Հայաստանի Պատմութիւն գիրքը չուտ կը ծախվի, լոյս ընծայել գրքի երկրորդ հրատարակութիւնը, երկու անգամ աւելի ընդարձակ բովանդակութեամբ։

—Փոթի թէև ամենափոքր նաւահանգիստն է Անդրկովկասում, բայց այժմ բովանդակում է իր մէջ 100-ից աւելի պանդուխտ հայ մշակներ, որոնք եկած են Թիւրքաց Հայաստանի զանազան դաւառներից։ Սրանց թիւը այս տարի հետզհետէ զգալի կերպով է սաւառնում։ Տեղիս հայ մշակները զբաղվում են գլխաւորապէս բեռնակրութեամբ ձմեռ ժամանակ, իսկ ամառը մասնաւորապէս մարգանէցի (սեւ քար) գործով։ Այստեղի հայ մշակների տոկունութիւնը և անխոնջ աշխատութիւնը խիստ զարմանալի են, մանաւանդ մարգանէցի գործի վերաբերմամբ, որ պահանջում է երկաթի նման ֆիզիկական կազմութիւն և համբերութիւն։

—Լսում ենք, որ Պ. Ա. Արապխանեան թոյլատրութիւն է խնդրում Թիֆլիսում հայերէն լեզուով մի ամսագիր հրատարակելու և ամսագրի հրատարակութիւնը ապահովելու համար մտադրութիւն ունի կազմել ակցիոներական ընկերութիւն։ (Մշակ)

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒՂԹ

Առ Պատուարժան Դիւան Կեդրոն. Դործ. Ժողովոյ

«Նա որ տէր է գաստիարակութեան, կարէ փոխել աշխարհի կերպարանքն»
Լ.ԱՅՊՆԻՑ

Ազգանուէր-Հայուհեաց ընկերութեան Կեդր. Դործ. Ժողովոյ բարեյաջ Դիւանիդ գրութիւնն պատիւ ունենալով ընդունել, խոստացած էի յայտնել առ Ձեզ իմ մասնաւոր խորհրդածութիւններս, երբ պատեհութիւն ունենամ։ Ցարդ իմ պաշտօնիս հարկը միայն հատուցած եմ, եթէ երբէք խոսած եմ ի նպաստ ընկերութեանդ, և չեմ կարծեր բնաւ, թէ այսու կարեմ իրաւունք ունենալ ձեր զգացմանց վերայ, որչափ և թանկագին լինին նոքա ինձ համար։ Ինչ կ'արժեն յիրաւի մեր ղոյգն խոսքեր, երբ ձեր հոյակապ գործք ինքնին կը խոսին, և շատ իսկ են ձեր բոլոր փառաց վայելչութիւնն ի հանդէս ածելու։ Ուրեմն թոյլ տուք ինձ, Նաղեփայլ Տիրուհիք, զի ձեր ներողութիւնն հայցելով, գէմ անագան կատարեմ իմ խոստումն, և հատուցանեմ նաև իմ հիացման հարկն առ Ձեզ, որոց գեղեցիկ միութիւնն ու ժրաջուլս գործունէութիւն մեծագոյն վկայութիւնն է հայ կանանց առաքինութեան։

Գրեթէ տասնեակ տարիներ բոլորեցան, յորմէ հետէ կազմեցաւ Հայուհեացդ ընկերութիւն, և հակառակ փոփոխութեան ժամանակաց ու բարուց, տակաւին իւր գոյութիւն կը շարունակէ անյողդողդ, միշտ աւելի կենդանի, միշտ աւելի արգասաւոր, միշտ աւելի ազգանուէր, քան իւր հաստատութեան առաջին տարիներու մէջ։ Բարատեւութիւն հազուագէպ է թէ չպակուի յաջողութեամբ, և թէ որչափ աւելի փայլուն յաջողած ձեր անխոնջ ու յարատեւ անձնուիրութեան, քան Ռուզոյ, Հաճնոյ, Մշոյ և Երզնկայի օրիորդական լաւագոյն վարժարանք, յորս ձեր մայրերի փափուկ խնամքը հիակուելով, նոր փայլ ու նոր ոգի կ'առնուն անսպառնալի ծագումնքն հայրենի աշխարհին։

Գոնէ՞ն չգնալ յատկութիւնն է կնոջ, և ձեր գործ ա՞չ ապաքէն համակ գթութիւն կը բուրէ, երբ, մանաւանդ Վասպուրի կեղգուռարձ ախանց փափկութիւն, ձեր հոգին ու սիրտ կը նուիրէք գոտերց Հայրենեաց, և իրրեւ հրեշտակ սփոփիչ, ձեր լուսածղի հոգիներէր կը կարկառէք ձեր հեռաւոր թշուառ քոյրերուն, որք կը հեծեն ագիտութեան ահարկու ճիրանաց մէջ, և լոյս կը խնդրեն արտասուագին աչքք։

Բարեգործութիւն, որ կը պարփակուի միայն աղքատին հաց, հիւանդին դարման, բանտարկեալին ողորմութիւն նուիրելու մէջ, անտարակոյս թերի է միշտ և չկարէ իրական օգուտ գործել ընկերութեան։ Չարիքն խափանելու համար հարկ է բառնալ նորա ծագման պատճառներ, և ցորչափ ագիտութիւն առաջին ներգործող դերն կը վարէ սոյն պատճառներու շարքին մէջ, կրթական ընկերութիւնք պիտի նկատուին իրրեւ դեղարանց բարեգործական հաստատութիւնք, իրրեւ ճշմարիտ անդեղապ մարդկային գերլաւոր աղետից, այլ զորութիւն միայն կարող է բնաջինջ առնել ագիտութեան չարիքն, իւր բոլոր հետեւորդներով։

Այսպիսի ազնուական մարդասիրութեան մի պարագ ստանձնած է Հայուհեաց ընկերութիւն, եւ նոյնչափ լաւագոյն կը կը կատարէ զայն, ո՛րչափ աւելի ազգային եռանդեամբ իւր ոգին կ'արծարծի։ Քանի՛ անտարբեր հայ կանայք, եւ քանի՛ անկարեկիր հայ օրիորդք, որոց բոլոր հանճարն ու փայլ կ'ուզարի իւրեանց մեհեանդից վերայ, պարտին չիկիլ ի տեսիլ հայրենանուէր մրութեան այն ընտիր ընտիր Հայուհեաց, որք իւրեանց ընտանիքէն յետոյ, կը տքնին նաեւ ազգային մեծ ընտանեաց համար, եւ ամեն զոհողութեամբ կ'աշխատին, նոյն իսկ Կեդրոն. Գործ. Ժողովոյ Դիւանի գեղեցիկ ու ճշգրիտ բացատրութեամբ, «Դաւառաց մէջ պատրաստել դաստիարակեալ ու առողջ դաղափարք սնեալ մայրեր, որք ճանչնան իւրեանց բարձր կոչումն և այն պարտաւորութիւնքներ, զորս ունին առ Աստուած, առ ազգն, առ ընտանիս եւ առ մարդկութիւն, մայրեր, որք գիտնան բարձրացուցեալ ընտանեկան կենաց արժանիքն, յաջողին ազնուացուցեալ նորա բարքն ու սովորութիք, ներշնչելով իւրեանց զաւակաց լաւագոյն ու ազնուագոյն զգացումներ ընտանեկան յարկաց ներքեւ, յորոց պիտի ծագի մի օր հայութեան ապագայ փառաց դեղածիծաղ արշալոյսն։»

Բայց Ազգանուէր-Հայուհեաց ընկերութեան նպատակն իւր ամբողջ նշանակութեամբ ըմբռնելու համար, հարկ է նախ խելամուտ լինել, թէ ո՛րպիսի ընդարձակ դեր կը կատարէ կինն մարդկութեան մէջ, եւ ո՛րպիսի գեղեցիկ անցեալ մի թողած է մասնաւորապէս հայ կիրակին ազգային պատմութեան մէջ։ սոյն կրկին տեսութիւններէն դիւրին պիտի լինի եզրակացուցանել հետեւանքն եւ բացայայտ զգալ բոլոր կարեւորութիւնն իգական սեռի կրթութեան և Հայուհեաց գործոյն օգտակարութեան։

Վաղնջուց ժամանակներ, կինն ընկերութեան անօգուտ մի մասն կը համարուէր հանրային կեանքի տարաժրժեալ, բանի և իմացականութեան սահմանէն արտաքսեալ, չունելով ո՛չ մի շահ, ո՛չ մի իրաւունք, ո՛չ մի իշխանութիւն։ Դատապարտեալ էր ամուսնոյն խանարհ աղախնին լինելու, կամ վանական կենաց մէջ քաշելու յանցանքներ զոյս չէր գործած։ Եկեղեցւոյ վարդապետք կը բացականչէին։ «Կի՛ն դու, պարտէիր միշտ սուգ եւ քուրձ զգենուլ, եւ գերարտասու ապաշխարոյն մի ակնկոր կերպարանք քաւել վրիպակն, որով մարդկային ազգն ի կորուստ մատնեցիր։» Սոյն մոլորութեան ոգին ոլորած էր զաշխարհ, եւ նոյն իսկ երկար դարեր Տաճանոյ Ս. Կարապետի աշխարհատարածն դուռներ փակուած կը մնային հայ կանանց դէմ, եւ անագորոյն Հերովդիայի մի ոճիրն իւր անմեղ արեամբ կը քաւէր Ամբրոնեաց իշխանի, Վարդ Պատրիկի բարեսպաշտ կինն, ինչպէս կը պատմէ Յովհաննէս Մամիկոնեան։

Ի՞նչ կարող էր առնել կինն, երբ ընկերութիւն զինքն յանցապարտ կը հռչակէր, եւ կը հրամայէր կրել քող ապդ եւ ըստրկութեան իւր դիմաց վերայ։ ազոթք և արտասուք միայն էին նորա քաւարան, և յաւիտեան ոչնչութեան միակ եւ անձնասիրական զբաղումն կ'ուշնչացուցին ամեն հայրենասիրութիւն։ Չդոյր յայնժամ, բայց միակ հայրենիք մի, երկինքն։ չդոյր քաղաքացի, այլ միայն քրիստոնեայ։

Այն բարեմիտ ժամանակներէն յետոյ, ընկերութիւնն այժմ լաւ եւս կ'ըմբռնէ Քրիստոնէութեան ոգին եւ կնոջ նուիրական պաշտօնն։ ոչ եւս է նա ազատին հաճոյակատար, այլ Դերովբա մի երկնաշունչ, որ իւր արդուոց կ'ատաջնորդէ, եւ մանանացոյց կ'առնէ փրկութեան ուղիղ ճանապարհ։ Քաղաքակրթութիւն անհետ ըրաւ կնոջ կարծեցեալ վիրաց սպիներ, եւ հնաւանդ նախապաշարումնք տակաւ մեկնեցան քրիստոնեայ աշխարհներէ։

Կինն առանց պէտք ունենալու միջամուխ լինել քաղաքական գործոց, իւր վիճակն սակայն միշտ բարեփոխուած է, իւր պայման միշտ բարձրացած է։ Ընկերութեանց գոյութեան հմմտաբաշխութիւն թոյլ չտայ երբէք զի կանանց յառաջդիմական ընթացքն կասի։ մարդիկ չկարեն վնասել կնոջ առանց իւրեանց իսկ վնասելու, և ինչպէս կը բարձրանան զայն բարձրացուցելով, նոյնպէս կ'տարնանան զայն սուորնացուցելով։

Եւ սուրգիս, վաղեմի դարերէ կը տեսնենք կինն անընդհատ զարգացեալ։ մարդ հակառակ գոգդես իւր կամքին, բարձրացուցած է զայն, սուորնագոյն վիճակէն մինչեւ արդի վիճակն, կնոջ սոյն յառաջխաղաց ընթացքն եղած է միշտ յարատեւ և անդողդող։ առաջին դարուց մէջ անհատին շահը, նահապետական ժամանակաց մէջ ընտանեաց շահը, կազմակերպեալ ընկերութեանց մէջ հասարակաց շահը մղումն եղած է կնոջ զարգացման։

Ազգաց մի քան զմիւս դերազանցութիւնը միշտ կը պատկանի նոցա, առ որս կինը զարգացման բարձրագոյն աստիճանն ունի։ Մայրը կը կազմէ դեղն։ ինքն է որ կուտայ զօրութիւն, իմացականութիւն եւ հիմն կրթութեան։ ո՛րչափ զօրեղ և իմացական լինի, և ո՛րչափ ազնուական ընտանեաց մէջ, նոյնչափ ցեղը պիտի լինի հզօր և ազնիւ։ Ազգերն որք կը կասին իւրեանց հարաբերման ընթացքի մէջ, և գոյութեան մրցման մէջ ուշ կամ կանուխ կ'անյայտանան, նոքա են, ուր կինը նուաստացեալ չկարէ պատդրել, բայց միայն ստորին մարդեր։ Կասիլ քաղաքակրթութեան մէջ, կը նշանակէ նուազել, ակարանալ, զրկուիլ այն ամեն իրերէն զորս այլք կը շահին, զի բարեբղջումն անդադար և և յաւակիսաղացումն անահման։

Պաշտօններու մասնագործութիւնը բնական օրէնքն է յառաջխաղացման։ Ընկերութեանց առաջադիմ նպատակն է ապրիլ ըստ կարի լաւագոյն, հնանինաւորելով ցեղն և տալով նմա բաւական զօրութիւն և իմացականութիւն, զի չկրնչի նախանձորդ ցեղերէ։ Այս նպատակին հասնելու համար որչափ մարդկային զօրութիւնը բազմապատիկ գիտութեամբ, աշխատութիւնն եւս հեւգհետէ կը բաժնուի տեսից իւրաքանչիւրին այժերուն և գործարանական պաշտօններուն համեմատ։ Սոյն բաժանումն ըստ դիպաց եղած չէ, այլ նոյն իսկ առն և կնոջ բնական պաշտօններէն բխած է, վերջինն ունենալով մայրութիւնն իւր նախորդ և հետեւորդ վիճակներով, և առաջինը պաշտպանութիւն ու խնամք ընծայելու։ Ուրեմն որչափ քաղաքակրթութիւնն ընթանայ յառաջ, նոյնչափ ընկերութիւնք պէտք պիտի ունենան իմացականութեան և զօրութեան աւելի մեծ դուռմարի, նոյնչափ առն և կնոջ ընկերական պաշտօնները պիտի մասնաւորին, նոյնչափ աշխատութեան բաժանումը պիտի ճշգուի, նոյնչափ իւրաքանչիւր սեռի պարտքերն յստակորէն պիտի որոշուին և սահմանուին։

Տապարը գրուած է առ որդնակեր արմին նախապաշարմանց։ այդ արմն պիտի տապալի, և նոր բողբոջներուն պիտի թոյլ տայ զօրանալ կատարելապէս։ կինը պիտի ելնէ իրապէս, և ոչ երեւութապէս, գերութեան վիճակէն, և միապետական ձեւով ընտանիքը պիտի վերակազմի սկզբունքներով ինքնաբաւարարութեան մէն մի ամուսնոյ և իրաւանց հաւասարութեան։

Ո՞չ, սխալ է գաղափարն թէ ստորին են կանայք քան զարս։ երկու սեռք չկարեն միմեանց հետ բաղդատուիլ և կոչուիլ ստորին կամ բարձրագոյն, ինչպէս յայժ գեղեցիկ բացատրած է Տր. Թիւրէք։ «Մընդնդեան գործն ստորին է մեթէ ուղեղի գործէն։ մեթէ՞ գերագոյն է յօրինել մատեան մի որ հանճար կը բուրէ, քան կազմել մարդ մի որ մատեան պիտի յօրինէ»։ սոյն գերազանցութիւն և ստորնութիւն գոյութիւն չունին, երկոքին տարերք անհրաժեշտ են մարդկային բարեշրջման մէջ։ այր եւ կին ոչ հաւասար են եւ ոչ անհաւասար։ չկարեն բաղդատուիլ, զի նոյն իսկ իւրեանց գոյութենէն, իւրեանց սեռէն անբաժանելի տարբերութիւններ ունին։ Նման արժէքներ միայն կարելի է միմեանց հետ զուգակշռել։

Կինն անտարակոյս պէտք է ազատ լինի, զի ամեն էակ որ կը վայելէ իւր բանականութեան լիութիւնն, իրաւունք ունի ազատութեան։ Բայց սոյն ազատութիւն չը նշանակեր սեռից հաւասարութիւն, այլ համազօրութիւն։ Հաւասարութիւն, իւր բացարձակ նշանակութեամբ, ուղիղ չէ սեռի մէջ, զի հաւասարութիւնը գոյութիւն չունի ո՛չ կազմական տեսակէտով, և ոչ, հեռեւապէս, պաշտօնավարական տեսակէտով։ «Այր և կին կը տարբերին թէ՛ իւրեանց կազմական կենաց մէջ, թէ՛ իւրեանց իմացական կենաց մէջ, և թէ՛ իւրեանց յարաբերութեան կենաց մէջ։ Բայց երկոքին եւս անհրաժեշտ են մին միւսին համար, ինչպէս անհրաժեշտ են ցեղին մշանջենաւորման համար։ երկոքին լրացուցիչք են միմեանց։ Մէն մի սեռ ունի իւր յատուկ կարողութիւնն, իւր մասնաւոր յատկութիւնները, զոր միւս սեռը չունի, և որք ոսկայն կարեւոր են ոչ միայն երջանիկ ապրելու, այլ նոյն իսկ ապրելու համար Մարդկային սեռը չկարէ լինել ո՛չ առանց միոյն և ոչ առանց միւսոյն։ Կինը ծնանելէ առաջ և յետոյ մանկատածութեան երկարատեւ, վտանգի և ձանձրալի պաշտօնն ունի։ Թերեւս անարդարութիւն թուի այս։ բայց լինչ օգուտ։ բնութիւնն աւելի զօրաւոր է քան ամեն խնամատարութիւն։

«Շէմարիտ և տրամաբանական հաւասարութիւնն այն է, կը յարէ Թիւրէք, զի այր և կին վարեն անխտիր մի և նոյն պաշտօններ, մայրական և հայրական, որ արդարեւ բացարձակապէս անկարելի է եւ բընութեան հակառակ։ Ուրեմն կինն ո՛չ ընտորդն է, ո՛չ բարձր, ո՛չ հաւասար եւ ո՛չ անհաւասար մարդոյն կին է, եւ մոր պաշտօնը մարդ կութեան փառագեղ պաշտօնն է։

Թէ՛ արուեստական պատճառաւ լինի, թէ՛ բնական պատճառաւ, կանայք շատ հազուագէպ է թէ ունենան տենչ համաւոյ իւրեանց փառասիրութիւն ընդհանրապէս կը պարփակուի անձուկ սահմանաց մէջ։ Ազգեցութիւնն հեռեւեալ թիւերը մեր ծախած տոմսերը ըլլալով և տարբեր գումարներ չհանած ըլլալով, ներկայացնողաց կը վճարուին անմիջապէս։

Թիւ 54,957, 5000 մարք։ 2447, 40,959, 3000 ական մարք։
» 18480, 35110, 2000 ական մարք։
» 12207, 35728, 42513, 55302, 55316, 1000ական մարք։
» 4522, 28610, 28615, 36115, 40853, 500 ական մարք։
» 2137, 2459, 4511, 4519, 4542, 4814, 4850, 4832, 4837, 4839, 4847, 4851, 4856, 4860, 4880, 12202, 12204, 12212, 12217, 12218, 12219, 12224, 16173, 16175, 16177, 16179, 16602, 16601, 16604 16610, 18055, 18057, 18067, 18435, 18454, 18455, 18458, 18460, 18464, 18472, 18473, 18479, 18485, 26452, 26458, 26441, 28606, 28609, 28611, 28617, 28618, 28622, 29644, 29649, 29632, 29655, 29656, 29659, 29912, 29916, 29917, 32172, 32173, 32176, 33744, 33749, 33801, 33814, 35816, 35818, 36065, 36066, 36070, 36072, 36074, 36076, 36078, 36080, 36086, 36093, 36094, 36095, 36101, 36104, 36111, 36166, 36258, 36260, 36261, 36268, 36270, 36271, 36292, 36293, 36294, 37561, 37567, 37581, 37582, 37585, 37591, 40807, 40808, 40809, 40810, 40861, 40865, 40952, 40953, 40966, 40967, 40978, 40984, 40986, 40989, 40990, 40991, 41004, 42502, 45809, 45810, 45811, 54917, 54926, 54935, 54941, 54944, 55305, 55306, 55309, 55511, 55521, 55525, 55528, 55543, 55544, 55558, 55564, 55565, 55569, 55571, 55577, 55581, 55585, 55595, 55593, 55597, 67211, 67214, 67219, 67227, 80077, 80079, 85104, 85106, 85108, 85112, 85115, 85117։

Հաւատարիմ 29դ. վիճակահանութեան Առաջին կարգը յաջողիկայ յունիս 2|14ին պիտի սկսի ու հետեւեալ իսկական գներով գնորդաց տրամադրութեան տակ դրուած է։ Ամբողջ մէկ տոմսին գինն է 100, կէսինը 50, քառորդինը 25 ու մէկ ութերորդինը 12½ ղրշ. ոսկի դրամ։

Գաւառներէն յանձնարարութեանց փոխարձէքը ղրկելով անմիջապէս հրամաններին կը գործադրուի։

Ցառաջիկայ յունիս 1 (20 մայիս ըստ յունաց) Աբգարեանի փոքրանոցին մէջ քաշուելիք Բուսելիի երկաթուղեայ արժեթուղթերու 110դ. վիճակահանութեան վաստակեալ բրօմէսներուն Ամբողջ պարգեւ շահող մէն մի տոմսը 3½ ու քառորդը 2½ ղրշ. մէջիտ փարայ ի վաճառ հանուած ըլլալով նոյնպէս պէտք է ուղղակի դիմել Դալաթիա Քօմիսիոն խանին դիմացը Թիւ 9 Ղ. Փ. ՉՈՐՈՒՐԵԱՆ Սեղանաւորն։
1125

ՏՕՊԹԻՒՕՐ ԶՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շիշլիի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վաղեմի ներքին բժիշկ Լիսնի եւ Սէնդ Էդիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), թղթակից անդամ Լիսնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ա. կանջի, Կոկորդի եւ Բթի հիւանդութիւններուն եւ ելեկտրական դարմանաց, այցելութիւնք կ'ընդունի առաւօտեան (ժամ 10էն 1) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթիի թիւ 73, կէս օրէն վերջ ի Սգամալ Պահճէ գարու Մէրհամէթճեան դեղարանն։
1518 30—40

ԼՈՒՐՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Անպատճառ կը բուժին քանի մը օրուան մէջ Աբէրլի Դեղահատներով։

Աբէրլի դեղահատներն այսօր ճանչցուած են գերազանց դարման մը ընդդէմ լուծողութեանց, փորքշուքի, թանչքի, արիւներթութեանց և այլն։

Աբէրլի դեղահատներն ընդունուած են նշանաւոր բժիշկներէ և շատ հիւանդանոցներու մէջ։

Աբէրլի դեղահատներուն Փոփլն յանձնուած է Բարիզի բժշկական Ակադեմիային և Թուրքիոյ քաղաքային բժշկական խորհրդին։ այս վերջինն արտօնած է Պ. Աբէրլի այդ դեղահատները պատրաստելու և վաճառելու իրաւունքը։

Տուփին գինն է 2·25 Ֆրանք (10 ղրուշ)։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեզարան Վէլիզ, Դալաթիա, Եիւքսէք Գալաբրըմ, 63։
1551 20—26

ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌԵԼ

ՇԱՏ ՎԱՃԱՌԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աւասիկ այն գրութիւնը զոր ընդունած է արանց և տղայոց համար պատրաստ հանդերձեղինաց մեծ վաճառատունն

Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ
AU CROISSANT

94, Եիւքսէք Գալաբրըմ, 94,
Վոյվոտայի դիմաց։

Այս վաճառատուն, որ հետզհետէ ահագին տարածութիւն մը կառնու, որուն պատճառն է իւր հագուստներուն վայելչութիւնն և դիմացկունութիւնն, այս տարի իւր հագուստներն ի վաճառ հանած է այնքան զեղչեալ գներով որ իւր փրպիսիներն անգամ աքանչացած են։ Ցիշեալ տան մէջ այցելութիւն մը կը բաւէ համոզելու համար ամենէն թերահաւատները։

Լսափանեալ ՄԱՄՈՒԼ զաւեշտաթերթի տնօրէն Ա.ղվեղեան Գէորգ էֆէնտի, որ տարիէ մ'ի՞նչ ի Ղալաթիա Իրսի խանին մէջ մթերանոց մը բացած է, կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ Զատկի առթիւ իւր մթերանոցին մէջ կը գտնուին Մոսկվայի ապիւռ տեսակ ձէթ, Զիմիթէ Պամի կոչուած առաջին կարգի անառ, Պոդչա Լասպի գինի մէկէ մինչեւ քսան տարուան, Կիպրոսի Գուամանարիա անուն հանրածանօթ գինին, տեղական ընտիր գինիներ, ժորժ Պալսոնի ֆին շամպաներ անուն քոնեաքն եւ այլ ըմպելիներ։ Այդն մթերանոցը դիմողները մեծապէս գոհ պիտի լինին։
1715 4—4

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԵԻ ԽԱՍՍԱՅ ՇԱՀՀԱՆԷ

Մաթպակը ամիրէ լիչուն եէվմի աւլնաճագ եաղ սէպզէսինին սօն գաբարը գաթիսի մալրսը բուսմինին տէօրտունճիւ չարչէնպիհ կիւնիւ. վիրիլէճէկինտէն, թալիպ օլանլարը եէվմի մէզքիւրտի սաաթ ալթը պուլչուգտան նիհայէթ օնա գատար Խաղինէի Խասսայ Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
2 մայիս 303
1496 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէչինճի օրտուի Հիւմայուն մէրքէզինէ պուլունան ասաքիրի Շահանէ իչիւն,

Պէչ եիւզ տօգուզ պին տէօրթ եիւզ օն սէքիզ օգկա էթ.

Գըրգ տէօրթ պին տէօրթ եիւզ եէթմիշ ալթը քիլէ հընթա.

Սէքսէն սէքիզ պին եէտի եիւզ եէտի քիլէ արբա.

Օն իքի միլիօն տօգուզ եիւզ եիրմի իքի պին ալթը եիւզ գըրգ սէքիզ գրյէ սամանը չէրալիթը մուգարրէրէսի իլէ միւպարեա օլունճաղը վէ իշպու մայիսը բուսմինին էիրմի պէչինճի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, իթասրնա թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
3 մայիս 1888 1769
Նօ. 2 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընա միւպարեա օլունճաղ էլլի պին արչընը ճէտիտ Մայա տաղը ապասընին պէչէր արչընը ճէտիտի պէշ զուրուշա թալիպ էօհտէսինտէ օլուպ մայիսը բուսմինին տօգուզընճը բազար իրթէսի կիւնիւնէ գատար պէչէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, իթասրնա վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։
30 Նիսան 1888 1768
Նօ. 1 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ինչաաթը ասկերիյէ լազմէսի իչիւն պիր տէֆալրգ օլմագ իւզրէ միւպայեասը իգթիրա իտէրէք թէսլիմ իթմէք իւզրէ պէշէր գըյէն աթիդի պէշ բարայա թալիպ էօհտէսինտէ օլուպ պունտան ասաղը ֆիյաթլէ թալիպ վարիսէ մայիսին պէչինճի կիւնիւնէ գատար մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթը ուսմամիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
30 Նիսան 1888 1760
Նօ. 48 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ինչաաթը ասկերիյէ իչուն մէհմուը նումունէսի վէճճ իլէ մէհմէդլի միւնագասայա գօնուլան պին իբի եիւզ ատէտ գազմանը մայիսին տէօրտունճի չարչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վէ իրթէսի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարընտան թալիպ օլանլարը իսթիհբեամ վէ ինչաաթ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։
30 Նիսան 1888 1766
Նօ. 49 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Մէնի վէ Ցօլպպ տերէ չայբրլարընը պիչուպ պալեա իտէրէք թէսլիմ իթմէք իւզրէ պէշէր գըյէն աթիդի պէշ բարայա թալիպ էօհտէսինտէ օլուպ պունտան ասաղը ֆիյաթլէ թալիպ վարիսէ մայիսին պէչինճի կիւնիւնէ գատար մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթը ուսմամիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
30 Նիսան 1888 1767
Նօ. 50 3—3

ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ունեցողներն, որոց կեանքն սիրելի տունմանք մ'է, մի՛ մտնեսցեն չարչարանք մը, ինքզինքնին հանդարտեցնելու պատրուակաւ՝ ինքզինքնին կը թունաւորեն թմրեցուցիչ կազմութիւն ունեցող թուղթերով, փոշիներով, Սիկարէթներով, որոց յաճախակի գործածութիւնը վայրկեան մը կը հանդարտեցնէ դիրքնք, այլ ապահովապես կ'ապանեն։

ՇՆՉԱՐԳԵԼՆԵ՛Ր

Շնչարգելութեան միակ բուժիչ դեղն է

ԱՍՏԵՂ ՀԵՂՈՒԿՆ

(LA LIQUEUR DE L'ETOILE)

Պ. Ժ. ԼԱՍԴԻ, դեղագործ-քիմիագէտ ի ՊՈՐՏՕ

Գրեթէ նոնա պատասխանի համար թղթագրողաց, և Զրիապէս պիտի ստանաք ամէն տեղեկութիւններն իւր դեղին և իւր ազդեցութեան քաղցրութիւն ապացոյցներուն վրայ։

ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, դեղագործ-քիմիագէտ, 164, Սէնթ-Գաթէրին փողոց, ՊՈՐՏՕ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են՝ ի Գալիս, Ֆիւշիւ-քեան եղբարք, Իսմին Էֆենի, 77. Վ. Գասապեան, Պաշչէ-Գաբու, 13. Պ. Վ. Ամոսի-Էֆենու և ընկ., 14, Սուլթան-Համամ.—Ռեբա, Բանգուլ եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թեոտորիտես, 244. Պ. Իօժէն Տէլլասու